

FORUM FODOK

Hét blad voor ouders, familie en vrienden van dove kinderen - met of zonder CI

FORUM

IN DIT NUMMER

Thema: ROLMODELLEN
Interview met Benny Elferink
De JongerenCommissie heet nu Nederlandse Dove Jongeren
Update Passend Onderwijs

IN DIT NUMMER

Thema Rolmodellen

- 3 Identiteitsvorming en contact met rolmodellen

Thema Rolmodellen

- 6 Benny Elferink: balans tussen recht en redelijkheid

Thema Onderwijs

- 9 Passend Onderwijs: waar staan we nu?

- 12 INFODOK FODOKnieuws

14 Thema Opvoeding

Opvoeden vanuit het perspectief van de dovensgemeenschap

Thema Jongeren

- 16 Wat inspireert de bestuursleden van de Nederlands Dove Jongeren?

18 Column Dick de Bruijn

Thema Zorg

- 19 De zorg verandert per 2015

- 20 INFOLIO Goed om te weten

Thema Handige Hulpmiddelen

- 22 CI en hulpmiddelen

- 24 FOTOFOCUS

Redactioneel

Rolmodellen

De rode lijn in deze FODOKFORUM is 'rolmodellen'. Wie inspireert je? Aan wie kan je je 'optrekken'? Voor veel volwassen doven was dat Sam Pattipeiluhu, orthopedagoog en de eerste dove én gebarende docent in Nederland. Benny Elferink - zelf ook een rolmodel! - noemt hem in het interview in dit nummer zijn rolmodel en hij noemt Corrie Tijsseling 'de Sam van de 21e eeuw'. Corrie promoveerde op 1 december met een proefschrift over het dovenonderwijs van 1790-1990 en ze maakt zich sterk voor tweetalig onderwijs. De tijd dat gebaren verboden waren op dovenscholen is gelukkig voorbij. Steeds meer mensen zien in dat gebarentaal een volwaardige taal is, waarin je je gevoelens kunt uitdrukken en waarin je wetenschap kunt bedrijven: Beppie van den Boogaerde hield op 9 oktober haar oratie in de Nederlandse Gebarentaal en Corrie Tijsseling verdedigde haar proefschrift in de Nederlandse Gebarentaal.

Een nieuwe website op initiatief van de Radboud Universiteit, waar onder andere de FODOK aan meewerkt, wil ouders van een doof/slechthorend kind in aanraking brengen met alle aspecten van doofheid en de Dovenwereld. Ook artikelen over taalvaardigheid en tweetaligheid zullen er deel van uitmaken.

Onze kinderen verdienen het gebruik te kunnen maken van alle verworvenheden van zowel de horende wereld als de Dovenwereld.

Map van der Wilden

Positief gevoel van eigenwaarde

IDENTITEITSVORMING EN CONTACT MET ROLMODELLEN

Kan je autorijden als je doof bent? Leren fietsen of voetballen? Kunnen doven hoger onderwijs volgen en een betaalde baan vinden? Zijn doven wel gelukkig? Als ouder heb je veel vragen als je net te horen hebt gekregen dat je kind doof is. 95% van de ouders van dove kinderen is horend en heeft nog nooit contact gehad met dove mensen of gebarentaal. Nauw contact met dove mensen geeft ouders antwoord op de vragen die ze hebben, helpt bij het accepteren en laat kinderen in contact komen met een belangrijk deel van zichzelf.

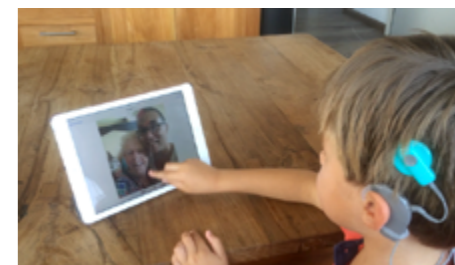
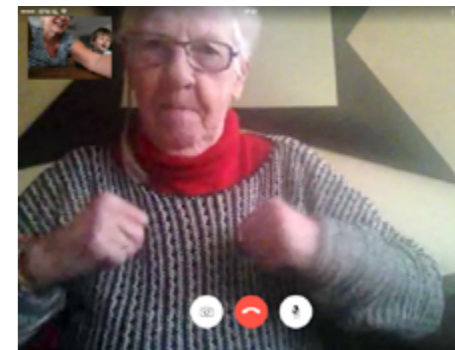
Horizontale en verticale identiteit

In zijn boek *Far from the tree* beschrijft Andrew

Solomon de situatie van ouders wanneer zij een kind hebben dat fundamenteel anders is dan zichzelf. Lukt het je als ouder om je kind volledig te accepteren en hoe geef je belangrijke waarden aan je kind mee? Solomon heeft het over verticale en horizontale identiteiten. Verticale identiteiten definieert hij als de kenmerken en waarden die door de generaties heen van ouder op kind overgedragen worden via het DNA, maar ook door gedeelde culturele normen. Etniciteit, nationaliteit, religie en veelal taal zijn voorbeelden van verticale

identiteit. Horizontale identiteiten beschrijft hij als eigenschappen die de ouders niet hebben. Het kind gaat hiervoor op zoek naar een groep gelijkgestemden. Homoseksualiteit is een voorbeeld van horizontale identiteit: de meeste homoseksuele kinderen hebben heteroseksuele ouders. Ook lichamelijke handicaps, autisme, geestelijke beperkingen zijn vaak een horizontale identiteit. Kinderen leren zo'n horizontale identiteit kennen door observatie en deelname aan een subcultuur buiten het gezin.

Vaak wordt d/Doofheid óf als een beperking óf als een identiteit beschouwd. Maar het is beide. De identiteitsvisie verwerpt het idee van beperking, terwijl de geneeskunde te weinig het identiteitsaspect onderkent. Beide begrippen zouden geen tegenstelling moeten zijn, maar verenigbare aspecten. Als horende ouders zijn we niet in staat onze dove kinderen de horizontale identiteit mee te geven, of die te laten ontwikkelen. Wij kijken naar onze horende

Boven: Jacqueline van Dalen (dove gebarentaal-docente NSDSK) kwam iedere maand langs om met Jara te spelen en haar gebarentaal te leren. Onder: Job en Bea Visser beeldbellen regelmatig en daar beleeft zowel Job als Bea (en ik, Hanny Plomp-van Rheenen, maker van deze foto's) veel plezier aan.

kinderen vanuit ons eigen horende perspectief en richten ons van nature meer op het genezen van de beperking dan op het ontwikkelen van de identiteit. Daarom is het zo belangrijk je kind voldoende in contact te laten komen met d/Dove volwassenen, met of zonder CI.

JAN

Jan is horend geboren en na anderhalf jaar door meningitis ernstig slechthorend/doof geworden. Hij heeft 3 jaar op het speciaal onderwijs gezeten en in die tijd vooral een NmG-aanbod gehad. Vanaf zijn 6e gaat hij naar het regulier onderwijs, rondt havo en vwo met succes af en gaat naar de PABO. Tijdens deze periode ontstaat zijn eerste bewuste contact met 'lotgenoten'. Naast het ongemak, omdat hij de gebarentaal nauwelijks beheerst, voelt hij ook dat het contact met jongeren die in zoveel opzichten op hem lijken hem veel inzichten geeft. Dit contact met andere dove jongeren roept veel vragen op. Wie is hij? Waar hoort hij bij? Hoe kan het dat het zo lang heeft geduurd voor hij kennis heeft gemaakt met andere doven? Een identiteitscrisis is het gevolg. Wat betekent dit voor hem? Hij heeft het zwaar, want het is lastig een plekje te vinden binnen de Dovenwereld en ook thuis vindt de nodige strijd plaats, omdat hij Doof wil zijn. Langzaam maar zeker vindt hij hierin een evenwicht. Eindelijk kan het masker af. Hij hoeft niet meer te doen alsof hij net zoals iedereen is. Hij hoeft niet meer op zijn tenen te lopen. Hij is zelfverzekerder en kan echt zichzelf zijn.

Dit voorbeeld van Jan is exemplarisch. Zeker in het CI-tijdperk bestaat de kans dat dove kinderen opgroeien als kinderen die zoveel mogelijk proberen te functioneren als 'horende' kinderen. Hiermee lopen ze het gevaar de doofheid teveel te zien als beperking en wringen zij zich in allerlei bochten om 'normaal mee te doen met de horenden'. Op de tenen lopen of teruggetrokken gedrag om zo weinig mogelijk op te vallen, kan daarvan het gevolg zijn. Door ouders en kinderen op jonge leeftijd in contact te brengen

met d/Dove rolmodellen kunnen dus ook de positieve aspecten van doofheid meegenomen worden in de opvoeding van dove kinderen en in de ontwikkeling van hun eigen identiteit.

Rolmodellen

Wat zijn rolmodellen precies? De definitie van een rolmodel is: 'iemand die op inspirerende wijze een voorbeeldfunctie vervult in het behalen van een voor de persoon na te streven doel'. Vooral tijdens de adolescentie krijgt het rolmodel meer invloed. De aandacht verschuift in deze fase van de ouders naar mediafiguren als rolmodel, waaronder helden en beroemdheden. Het rolmodel heeft voor de adolescent verschillende functies. Eén daarvan is hulp bij

het vormen van de identiteit en het 'zelf'.

De adolescent kan zich door een zekere mate van gelijkens en identificatie aan het model optrekken waardoor een positief gevoel van eigenwaarde ontstaat.

De meeste dove kinderen hebben horende ouders. Vaak vinden die het vooral belangrijk dat de kinderen leren functioneren in de wereld van horenden en steken ze veel energie in spreken en spraakafzien. Jongeren ontdekken vaak pas tijdens hun adolescentie dat er zoiets als Doven-identiteit bestaat en ervaren dat dan als een grote bevrijding. Ze komen in een wereld terecht waarin gebarentaal als volwaardige taal geldt, Doofheid 'gewoon' is en ze zichzelf ontdekken.

Het contact met d/Dove rolmodellen van jongs af aan kan hen helpen op latere leeftijd gemakkelijker keuzes te maken. Het kan ervoor zorgen dat het kind zich gemakkelijk leert bewegen in beide werelden en dus redelijk intuïtief kan kiezen waar in hij zich op welk moment het prettigst voelt.

Kennismaking met de Dovencultuur

Contacten

Ouders worden soms vanuit de gezinsbegeleiding in contact gebracht met d/Dove volwassenen, maar dat is niet voor iedere ouder zo. Wanneer je kind op jonge leeftijd twee CI's krijgt, een goede gesprokentaalontwikkeling doormaakt en regulier onderwijs volgt, zijn er niet meer veel natuurlijke situaties waarin je in contact kan komen met d/Dove volwassenen. Mogelijkheden voor deze contacten en de kennismaking met de Doven-cultuur zijn er echter wel.

• Werelddovendag

Jaarlijks vindt eind september Werelddovendag plaats. Dit is in de eerste plaats een dag waar veel dove volwassenen elkaar ontmoeten, maar er worden ook leuke activiteiten voor kinderen georganiseerd en er zijn vele stands en interessante workshops en presentaties voor ouders.

• Stichting 'Zo Hoort Het'

Stichting 'Zo Hoort Het' organiseert iedere maand een activiteit voor dove en slechthorende kinderen. Stichting 'Zo Hoort Het' bestaat uit dove en slechthorende jongeren die het belangrijk vinden dat er leuke activiteiten voor dove en slechthorende kinderen worden georganiseerd, waarbij zij elkaar onderling goed leren kennen en waarbij de ouders ook onderling contact kunnen opbouwen. De activiteiten zijn laagdrempelig en meestal nagenoeg gratis.

• Themadag

De FODOK en de Nederlandse Dove Jongeren (voorheen JongerenCommissie) organiseren jaarlijks de themadag. Tijdens deze themadag worden ook iedere keer workshops gegeven door dove jongeren over hun ervaringen op het gebied van onderwijs, arbeid etc. Voor

ouders altijd een heel belangrijke plek om aan informatie te komen.

• Leesvertelwedstrijd

Ieder jaar vindt half april de Leesvertelwedstrijd plaats. Deze happening wordt in Amersfoort georganiseerd en is vrij toegankelijk. Leerlingen van de verschillende dovenscholen in Nederland vertellen in gebarentaal een passage uit hun favoriete boek. Deze wedstrijd is voor jong en oud, doof of horend, een feestje. Momenteel wordt bekeken of dove leerlingen vanuit het regulier onderwijs ook mee kunnen doen.

• Activiteiten gezinsbegeleidingsdiensten en CI-teams

Naast deze landelijke activiteiten organiseren de gezinsbegeleidingsdiensten of de CI-teams voor de kinderen en volwassenen in begeleiding soms activiteiten. Dit is echter heel erg afhankelijk van het centrum.

• Toneelspelen met de Jean Couprie Toneelclub

De laatste zondag in de maand organiseert de Stichting Jean Couprie Theaterfonds een gezellige toneelmiddag voor dove kinderen in Hilversum. Vindt je kind toneelspelen leuk, dan is dit wellicht een fijne manier om in contact te komen/blijven met dove leeftijdsgenootjes, maar ook met rolmodellen.

• Vakantieweken

Jaarlijks worden in de zomervakantie Dovenkampeerweken en Theaterweken georganiseerd. Ook deze activiteiten zijn voor iedereen toegankelijk. Wij kondigen deze activiteiten zoveel mogelijk aan op onze site. Dus heb je interesse, houd onze website of Facebookpagina in de gaten.

• Dovenoppas

Een fijne manier om in contact te komen met d/Dove rolmodellen is een dove oppas. Op die manier leer je zelf heel veel over de Dovenwereld, maar je kind ook. Er bestaat een site www.dovenoppas.nl die bemiddelt in het zoeken van een dove oppas.

Uit onze comfortzone

Help mee beide werelden te verenigen

Omdat we als ouder zelf niet met doofheid bekend zijn, zullen we in sommige gevallen echt uit onze 'comfortzone' moeten stappen om meer bekend te raken met de Dovenwereld. Onze kinderen zijn op jonge leeftijd geneigd zichzelf vooral te vergelijken met de horende ouders en andere mensen om hen heen. Zij zijn als kind nog niet zozeer op zoek naar hun identiteit. Wanneer zij 'gemakkelijk' meekomen in de horende wereld, wordt de noodzaak niet altijd gevoeld om deze kinderen zo nu en dan in contact te brengen met d/Dove mensen. Daarbij zal het kind er zelf ook niet om vragen, als ouder kun je daarin een belangrijke rol spelen. Faciliteer het contact met dove en slechthorende jongeren en volwassenen. Het feit dat beide werelden verenigd kunnen worden in het leven van je kind, maakt dat hij zich gemakkelijk kan bewegen in en tussen beide werelden en beseft dat hij kan kiezen, telkens weer.

Inge Doorn

Interview Rolmodellen

BENNY ELFERINK: BALANS TUSSEN RECHT EN REDELIJKHEID

*'Ik ben een regelaar,
een netwerker,
een verbinder.'*

*Benny en Ingrid en hun dochters
Alessa van 14½ en Jolien van 12.*

Benny Elferink is een bekende verschijning in de Dovenwereld, maar ook daarbuiten. Bij de FODOK verzuchten we wel eens, dat horende mensen nooit zullen begrijpen wat de beperking doofheid echt kan inhouden, als Benny de enige dove is die ze tegenkomen. Want Benny weet beter hoe de wereld in elkaar zit dan menige horende. Hij is een slimme strateeg en heeft een enorme dossierkennis, waar alle belangenorganisaties van meeprofiteren.

Mediumarrangement avant la lettre

Benny Elferink werd in 1962 geboren in Schiedam. Vanaf zijn derde jaar ging hij, met zijn eveneens doofgeboren kleine zus, met de bus en later met de fiets naar het Rudolf Mees Instituut in Rotterdam. Op zijn 13de ging hij daar weg om met een geclusterde groep dove leerlingen naar de LTS te gaan. Ja, beaamt hij: 'Dat was een soort mediumarrangement avant la lettre. Maar dan zonder tolk...' De dove klasgenoten hadden veel aan elkaar, maar de beste herinneringen heeft Benny aan zijn dove onderwijsbegeleider, de orthopedagoog Sam Pattipeiluhu, die hem met zijn filosofische kijk op het leven inzicht en kracht gaf. Eind jaren '70 was het voor een dove niet makkelijk om met horenden om te gaan. Sam hielp hem en was

van grote waarde voor zijn sociaal-emotionele ontwikkeling, zegt hij. Was Sam zijn rolmodel? 'In elk geval zag ik dankzij hem dat ik ook kon leren wat hij deed. Corrie Tijsseling doet me aan hem denken, eigenlijk is zij de Sam van de 21ste eeuw. Net als hij is zij een onderwijskundige, net als hij kon zij vroeger beter horen.' Toen hij op zijn vijftiende net als zijn klasgenoten zijn toekomstdromen moest vertellen, werd hem duidelijk dat horenden hem als dove jongen 'anders' vonden: 'Ik vertelde over mijn droom om burgemeester van Rotterdam te worden. De anderen lachten me uit, want doven konden geen burgemeester worden. Ik was erg gekwetst, maar de droom is gebleven...'

Balans

Benny gaat naar de MTS. Als hij op zijn 21ste klaar is, verkeert Nederland in crisis en Benny is aanvankelijk werkloos. Sam helpt hem in zijn zoektocht naar werk in onderwijs en belangenbehartiging. Benny is dan een van de oprichters van de JongerenCommissie en in 1987 wordt hij vicevoorzitter, later voorzitter, van de Nederlandse Dovenraad. Tegelijkertijd treedt hij in dienst van de firma Goedhart (hoorhulpmiddelen). Hij doet productiewerk, wordt later ook hoofd Verkoop & Service. In 1992 gaan de Dovenraad en de bijbehorende drukkerij, waarvoor Benny zich met veel energie had ingezet, failliet. Dat was een zware tijd. Achteraf gezien was hij toen te jong en te enthousiast, zegt hij. Hij komt weer terug bij Goedhart en in Rotterdam wordt hij actief bij Swedoro (Stichting Welzijn Doven Rotterdam). Hij bouwt dit rustig op. 'Ik moest leren een balans tussen betaald werk en vrijwilligerswerk te vinden. In 1992 heeft niemand mij tegengehouden toen ik te hard van stapel liep. Nu probeer ik anderen daar ook in te sturen.' Toch ziet hij zichzelf niet echt als rolmodel: 'Ik ben geen denker, ik ben een regelaar, een netwerker, een verbinder.' Voor hemzelf is Wim Kok een

Vergaderen bij VWS

belangrijk voorbeeld: die vertegenwoordigt voor hem de redelijkheid, die schatte goed in wat haalbaar is en wat niet. Den Uyl heeft weliswaar veel in gang gezet, maar Wim Kok boekte veel meer resultaat, zegt Benny. 'Ikzelf geef ook niet veel om beeldvorming, maar om resultaten. Redelijkheid is daarbij ontzettend belangrijk: we kunnen niet altijd claimen, we moeten eerst begrip kweken, voordat duidelijk is dat we recht hebben op iets! De balans ligt wat mij betreft ergens tussen recht en redelijkheid.'

Ik geef niet veel om beeldvorming maar om resultaten

Titanic

Benny volgde via de Open Universiteit organisatiekunde en NIMA-modules marketing. In 2001 werd hij weer gevraagd voor Dovenschap, de herstart van de oude Dovenraad. Samen met anderen moest hij die Titanic weer vlot trekken, zo zegt hij. Hij is dan nog twee jaar in dienst van TC Visinet, totdat hij in 2002 overstapt naar het Nederlands Gebarent centrum, waar hij nu nog werkt. De inhoud van zijn werk veranderde in de loop van de

tijd. Begon hij met het organiseren van gebarentcursussen voor de dovenwelzijnsstichtingen, nu onderhoudt hij ook veel contacten met mensen buiten de dovenwereld, met het doel gebaren te verspreiden onder veel meer doelgroepen: kinderen met een taalontwikkelingsstoornis (tos), logopedisten en professionals die werken met verstandelijk gehandicapten. Behalve projectcoördinator is hij financieel administrateur. Vanuit zijn werk begon hij vijf jaar geleden met de deeltijdstudie Management, Economie en Recht aan de Hogeschool Utrecht, vorig jaar studeerde hij af.

Zeuren helpt niet

Hij is sowieso geen type om rustig thuis te zitten: 'In de maatschappij moet je wat voor elkaar doen. En dan niet alleen als dove, maar gewoon als burger in de samenleving. Ik help af en toe mee met oudpapieracties voor mijn kerkgemeente en doe mee met wilgen knotten: goed voor de contacten én voor de beweging,' zegt hij. 'Ik wil de dove jongeren van nu ook duidelijk maken dat het belangrijk is om actief te zijn, een bijdrage te leveren. Zeuren helpt niet.'

Je moet lobbyen, in gesprek blijven. Er zijn zoveel dossiers waarvoor we als belangenorganisaties aandacht moeten blijven vragen bij de overheid: verbinding zoeken is dan heel belangrijk.'

Sterke dochters

Op 25 april 1996 trouwde hij met Ingrid Balk; Ingrid is ook doof. Twee dagen voor zijn bruiloft werd Sam Pattipeiluhu begraven; Benny was een van de kistdragers. Hij zal het nooit vergeten.

Ingrid en Benny hebben twee dochters: Alessa van 14½ en Jolien van 12. Alessa is horend, Jolien doof; zij zit net op het vso (én op het internaat) in Haren. 'Mensen zeggen vaak dat we boffen en dat klopt: de communicatie gaat bij ons heel goed! Ik ben trots op ons gezin: ik heb twee sterke dochters. We hebben soms flinke discussies. Er wordt bij ons over grote onderwerpen als vriendschap en liefde gepraat. En ik wil ze maatschappelijke betrokkenheid meegeven. Qua karakter lijkt Jolien meer op mij, maar met Alessa deel ik mijn liefde voor geschiedenis en kunst. We gaan regelmatig samen naar een museum. Er is veel veranderd sinds de tijd van mijn ouders. Toen was er veel meer ongelijkheid. Natuurlijk kan het altijd beter. Ik weet nu dat ook ik veranderingen teweeg kan brengen, zoals bijvoorbeeld op het gebied van de tolkvoorziening, de Wmo en de dovenGGz.

Mijn drijfveer is dat ik nooit meer terug wil naar de jaren 70. Dat zijn voor mij de Middeleeuwen voor de doven, de jaren 80 werden de Gouden Eeuw. Wat we nu

hebben, kan maar zo afgebroken worden. Voorzieningen zijn niet altijd vanzelfsprekend.

Nooit meer terug naar de jaren 70

De dovenwereld en de ouders zijn daarvoor samen verantwoordelijk: wij moeten alert en actief zijn! En aanbieders, zoals bijvoorbeeld Kentalis, moeten duidelijk zijn in hun visie op dovenonderwijs, niet defensief, maar proactief!

Communicatie en identiteit

Wat zou hij tegen de huidige generatie jonge (horende) ouders willen zeggen? 'Een tweetalige opvoeding is belangrijk, of je kind nu een CI heeft of niet. En blijf je gebarenkennis ontwikkelen: zorg dat je ook over ingewikkelde onderwerpen met je kind in gesprek kunt blijven, dat je kunt beargumenteren waarom wat Wilders zegt niet deugt... En investeer veel tijd in voorlezen.' Benny is een groot pleitbezorger van het speciaal dovenonderwijs; die expertise mag niet versnipperd worden, benadrukt hij. Er blijven altijd kinderen die daar behoefte aan hebben. Ouders moeten beseffen dat communicatie en identiteit verweven zijn. En soms zal alleen het clusteren van dove kinderen in het regulier onderwijs mogelijk zijn. Hoe ziet hij de toekomst van de gebarentaal? 'De taal zal veranderen, mogelijk naar een internationale vorm. Steeds meer dove jongeren van allerlei nationaliteiten ontmoeten elkaar immers. De gebarentaal blijft leven; daar twijfel ik niet aan!'

Mariën Hannink

PASSEND ONDERWIJS: WAAR STAAN WE NU?

Op 1 augustus trad de wet Passend Onderwijs in werking. Wat is de stand van zaken na bijna vijf maanden?

Over namen...

Eigenlijk heet Cluster 2 geen Cluster 2 meer, maar omdat we nog geen andere goede naam hebben, blijven we die naam hier nog even gebruiken. De besturen van de scholen en de diensten ambulante begeleiding voor dove, slechthorende en tos-leerlingen (tos: taalontwikkelingsstoornis) werken samen en hebben daartoe **instellingen** gevormd. De vier instellingen in Cluster 2 zijn: Auris, Kentalis, VierTaal en Vitus Zuid. De taak van een instelling is het bieden van onderwijs en

begeleiding aan leerlingen die vallen onder de doelgroep en een onderwijsbehoefte hebben. De instellingen hebben een ondersteuningsplicht voor leerlingen in het basisonderwijs, voortgezet onderwijs (vo) en het mbo. Zij hebben eigen werkgebieden en zijn te bereiken via hun aanmeldpunt (zie ook www.simea.nl). Hun koepelorganisatie heet **Siméa**.

Speciaal onderwijs en ondersteuning vanuit Cluster 1 en 2 worden landelijk georganiseerd. Reguliere scholen en speciale scholen voor Cluster 3 en 4 werken samen in **regionale samenwerkingsverbanden**. In deze samenwerkingsverbanden moeten

de scholen onderling afspreken hoe zij ervoor zorgen dat alle leerlingen passend onderwijs krijgen. Er wordt bijvoorbeeld vastgelegd hoe op de scholen extra ondersteuning geregeld wordt voor kinderen die dat nodig hebben. Een samenwerkingsverband heeft een **ondersteuningsplanraad**, een speciale medezeggenschapsraad. De ondersteuningsplanraad heeft instemmingsrecht op (het vaststellen of wijzigen van) het ondersteuningsplan, dat de extra ondersteuning voor leerlingen op de betrokken scholen beschrijft. In de ondersteuningsplanraad zitten ouders en leraren, en in de vo-verbanden ook leerlingen. De leden van de ondersteuningsplanraad worden afgevaardigd door de medezeggenschapsraden van de scholen uit het samenwerkingsverband, maar hoeven zelf niet uit een van die MR'en afkomstig te zijn. Als ouder van een doof kind kan het zeker zinvol zijn om lid te worden van de ondersteuningsplanraad. Reguliere scholen moeten hun basiszorg ook beschikbaar stellen aan dove, sh- en tos-leerlingen. Wanneer zij extra ondersteuning nodig hebben voor de leerling, bijvoorbeeld omdat zij te weinig kennis hebben over de taalverwerving van een dove leerling, kunnen zij deze extra ondersteuning aanvragen bij een van de Cluster 2-instellingen.

Onderwijsarrangementen

Als een leerling wordt aangemeld bij een Cluster 2-instelling volgt trajectbegeleiding, in nauwe samenspraak met ouders en leerling. Daaruit komt een advies voort dat wordt voorgelegd aan de Commissie

Vergaderen bij VWS

van Onderzoek (CvO). De CvO stelt op basis van dat advies een onderwijsarrangement (en de duur daarvan) vast.

Omdat de CvO's pas met het ingaan van de wet Passend Onderwijs op 1 augustus geïnstalleerd konden worden, hebben veel leerlingen een voorlopig onderwijsarrangement toegekend gekregen.

Voor die tijd konden de CvO's immers nog geen onderwijsarrangement vaststellen. In de loop van dit schooljaar zullen de trajecten voor de definitieve arrangementen worden ingezet,

waarbij maatwerk voorop moet staan en de betrokkenheid van ouders en leerling voorwaarde is. We horen graag je ervaringen!

Ouderbijeenkomsten over medezeggenschap

FODOK en FOSS (de oudervereniging van slechthorende en tos-kinderen) dringen er al langere tijd op aan dat ook voor ouders van kinderen met Cluster 2-ondersteuning in het regulier onderwijs medezeggenschap geregeld moet worden binnen Cluster 2 (en dus niet alleen binnen het regulier onderwijs). FOSS en FODOK waren daarover in gesprek met de instellingen van Cluster 2. Kamerlid Ypma diende, mede door een brief van individuele ouders, een motie in om medezeggenschap in

dit kader goed te regelen. Daarop besloten de instellingen van Cluster 1 en 2, het ministerie van OCW, FODOK en FOSS en het Steunpunt Medezeggenschap Passend Onderwijs regionale bijeenkomsten te organiseren, waarvoor alle ouders van een kind met ondersteuning in het reguliere basis- en voortgezet onderwijs werden uitgenodigd. Siméa heeft dit gecoördineerd.

Voor Cluster 2 waren er zes bijeenkomsten, verspreid over het land. Hierin stonden twee vragen centraal: 'Waarover zou u binnen Cluster 2 inspraak willen hebben?' en 'Op welke manier zou dat georganiseerd moeten worden?' In totaal namen er zo'n 115 ouders deel aan deze bijeenkomsten. Het delen van ervaringen bleek een belangrijk onderdeel te zijn, dat door alle aanwezigen gewaardeerd werd. Onvoldoende communicatie tussen ouders en ambulant begeleider en inadequate voorlichting over Passend Onderwijs werden meermalen als knelpunten benoemd en ook als mogelijke onderdelen van de medezeggenschap beschouwd. Over de organisatie van de medezeggenschap liepen de meningen uiteen: de een wil formele medezeggenschap geregeld hebben (maar sommigen vrezen dan weer vertegenwoordigd te worden door ouders die andere standpunten innemen...), de ander wil met enige regelmaat ouderbijeenkomsten over relevante onderwerpen en weer een ander suggereert periodiek enquêtes te houden, al dan niet gevolgd door ouderbijeenkomsten. En ook een adviesraad, landelijk of regionaal, behoort tot de mogelijkheden. Op basis van al die input wordt bekeken op welke punten inspraak geregeld zou moeten worden en hoe

ervoor gezorgd kan worden dat er met die inspraak ook werkelijk iets gedaan wordt. In januari zal meer bekend zijn.

Bezwaar en beroep

Wanneer een leerling eenmaal een advies van de CvO heeft gekregen, zijn er diverse mogelijkheden om bezwaar te maken. In alle fases vanaf het eerste contact met Cluster 2 tot en met het definitieve besluit van de CvO kan sowieso de gebruikelijke klachtenprocedure gevolgd worden.

Deze behelst een gesprek met de leidinggevende en/of het voorleggen van de klacht aan een onafhankelijke klachtencommissie. Verder is het mogelijk om een second opinion aan te vragen bij een andere instelling, wanneer het besluit van de CvO afwijkt van de wens van de ouders of van het advies van de trajectbegeleiding.

Voorziening leerlingenvervoer valt voor de meeste vso-leerlingen!

Dit schooljaar is een ingrijpende wijziging ingevoerd ten aanzien van (de vergoeding van) het leerlingenvervoer voor leerlingen in het voortgezet (speciaal) onderwijs. Er wordt alleen nog een vervoersvoorziening toegekend aan vso-leerlingen als deze wegens hun handicap niet of

niet zelfstandig van het openbaar vervoer gebruik kunnen maken. Dat betekent dat veel dove jongeren geen recht meer hebben op een tegemoetkoming leerlingenvervoer: een aderlating voor veel ouders. Want voor dove leerlingen zijn er niet veel vso-scholen of medium settings (daarvoor gelden dezelfde voorwaarden) en dus is de reisafstand meestal fors en dat betekent: relatief veel kosten (oplopend tot wel € 200 per maand). Er zijn ouders die om die reden kiezen voor thuisnabij (en dus wellicht minder passend) onderwijs. En dat was toch niet de bedoeling bij de invoering van Passend Onderwijs!

Wat je moet weten, is dat gemeenten kunnen afwijken van de modelverordening leerlingenvervoer, als ze daar voldoende gronden voor hebben. Bijvoorbeeld omdat ze inzien dat hiermee de leerling en zijn ouders wel erg gedupeerd worden. Maak dus altijd bezwaar tegen zo'n afwijzing en probeer je gemeente goed uit te leggen waarom jouw kind nu net dát type onderwijs nodig heeft. Wie problemen ervaart op het gebied van leerlingenvervoer, kan contact opnemen met de FODOK. Met jouw gegevens, beschikkingen en bezwaarschriften kunnen we de minister van OCW duidelijk maken, dat deze maatregel Passend Onderwijs voor dove leerlingen letterlijk en figuurlijk minder bereikbaar maakt.

Tolk in het onderwijs

Er is al veel te doen geweest over de tolkvoorziening in het onderwijs. Recent heeft Bureau Significant in opdracht van het ministerie van

OCW en in overleg met diverse partijen - waaronder FODOK en Dovenschap - onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de tolkvoorziening voor het onderwijs goed en betaalbaar te regelen. Diverse varianten passeerden de revue; deze lijkt het meest haalbaar: toewijzing van de tolkvoorziening zou daarbij door de Commissies van Onderzoek gebeuren en de uitvoering (contracteren en betalen van de tolken) en de bemiddeling kunnen dan worden belegd bij een uitvoeringsorganisatie. Een en ander moet uiteraard nog verder uitgewerkt worden. De link naar het rapport komt t.z.t. op de FODOK-website te staan.

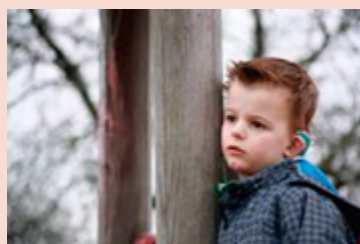
Mariën Hannink, met dank aan Gerda Egtberts (Siméa)

Zie ook de site www.passendonderwijs.nl, waarop veel informatie te vinden is.

Deze rubriek bevat korte berichten over wat er binnen (en buiten) de FODOK speelt. In veel gevallen vind je op onze website www.fodok.nl meer informatie.

THEMADAG FODOK EN NDJ OP 28 MAART 2015

De FODOK en de Nederlandse Dove Jongeren (voorheen JongerenCommissie) organiseren op 28 maart 2015 weer een leuke en informatieve themadag. Dit keer is het thema 'Eigen Tijd'. Naast een boeiende hoofdles staan er veel verschillende workshops op het programma. Ook is er, als vanouds, een gezellig kinderprogramma. Houd de datum alvast vrij! Meer informatie volgt later.

LEESBEVORDERING, ALTIJD WAT!

Het afgelopen jaar is weer veel gebeurd op het gebied van leesbevordering. FODOK-keuzelijst 15 is verschenen: een overzicht van

lees- en voorleesboeken uit 2012, toegankelijk voor kinderen van 2 tot 14+. En er staan in de Troef-reeks drie boeken op punt van verschijnen. Verder wordt, samen met Kentalis en NSDSK, een folder over interactief voorlezen ontwikkeld. En natuurlijk was er op 12 april weer een feestelijke Leesvertelwedstrijd, georganiseerd door de Stichting Woord & Gebaar. Op 18 april 2015 is alweer de volgende Leesvertelwedstrijd, in De Flint in Amersfoort. Voor al deze leesbevorderingsactiviteiten ontvangt de FODOK subsidie van het ministerie van OCW.

FODOK OP FACEBOOK EN TWITTER, NU OOK VOOR OUDERS VAN MG-DOVE KINDEREN

Natuurlijk wist je al dat de FODOK zich op Facebook en Twitter bewoog, inmiddels is er ook een speciale, besloten Facebookgroep voor ouders en familieleden van meervoudig gehandicapte dove kinderen, jongeren en volwassenen, die link is ook te vinden op de FODOK-website.

PLEIDOOI NGT

Twee ouders van dove kinderen verspreidden een pleidooi voor een volwaardig NGT-aanbod voor dove kinderen en hun ouders: <http://oudergroep-vandovekinderen.blogspot.nl>. Een pleidooi dat de FODOK al vaker hield, zoals FODOK-voorzitter Map van der Wilden in haar reactie aangaf. En zij voegde daaraan toe: 'De FODOK wil niemand een bepaalde manier van communiceren opdringen, maar we willen er wel voor zorgen dat gebarentaal óók onder de aandacht van jonge ouders wordt gebracht. En we willen activiteiten ondersteunen die gebarentaal zichtbaarder maken, zodat steeds meer mensen het normaal gaan vinden om gebarentaal te zien.'

EEN GROTERE WERELD: ONDERZOEK NAAR CI BIJ MG-DOVE KINDEREN

De FODOK was nauw betrokken bij het Kentalis-onderzoek onder ouders van kinderen met bijkomende beperkingen. Gevraagd werd welke ervaringen zij hebben met het CI-traject en wat het CI oplevert. Daarnaast ging er, in samenwerking met de Ear Foundation, een online vragenlijst naar Nederlandse en Engelse CI-teams om na te gaan hoe CI-teams omgaan met het toenemend aantal dove kinderen met bijkomende beperkingen, wat hun beleid is en wat hun ervaringen zijn.

Uit de interviews komen liefdevolle, positieve en veerkrachtige ouders naar voren, die heel veel energie in hun kinderen investeren en uiteinde-

lijk kunnen genieten van kleine stapjes. Over het algemeen zijn ouders positief over het effect van het CI, maar zij waarschuwen voor te hoge verwachtingen. Daarnaast waren er diverse verhalen over slechte voorlichting, gebrekkige communicatie en onbegrip bij professionals. Ouders moesten veel zelf uitzoeken en zouden veel gehad hebben aan een soort casemanager. Hun tips voor andere ouders en professionals zijn te vinden in de brochure *Cochleaire implantatie bij dove kinderen met bijkomende beperkingen*, te downloaden op www.kentalis.nl.

Het onderzoeksverslag *Een grotere wereld, over cochleaire implantatie bij kinderen met bijkomende beperkingen* werd, voorafgaand aan de MG-contactdag, op 14 november gepresenteerd in aanwezigheid van ouders en professionals; enkele ouders deelden ook hun ervaringen met het publiek. De informatieve en indringende presentaties maakten veel indruk.

BEOORDELEN CI-TEAMS

OPCI (Onafhankelijk Platform Cochleaire Implantatie), waarvan de FODOK deel uitmaakt en het secretariaat voert, wordt sinds dit jaar gevraagd een bijdrage te leveren aan de visitaties van de CI-teams.

Tijdens de visitatie wordt gekeken of het ziekenhuis werkt volgens de in de Veldnorm gedefinieerde kwaliteitscriteria. OPCI is gevraagd om tijdens deze visitatie aan te geven wat CI-gebruikers vinden van de zorg die door het CI-team geleverd wordt. Om dat goed te doen zijn we op zoek naar jullie ervaringen. Meer informatie hierover vind je op www.opciweb.nl. Hier kan je je ook aanmelden voor de OPCI-nieuwsbrief, dan ontvang je 6 keer per jaar het laatste CI-nieuws en blijf je goed op de hoogte.

Foto: Esmeralda van Belle

HET GEBAAAR DAT MIJN LEVEN VERANDERDE

Godijn Publishing organiseerde een landelijke schrijfwedstrijd voor verhalen over gebaren, om er vervolgens een bundel van te maken. Op 22 november werd de verhalenbundel *Het gebaar dat mijn leven veranderde* gepresenteerd: er zijn 25 verhalen in opgenomen. Marieke Bossenbroek (midden op foto), moeder van een dove dochter van 3 jaar, was de winnaar van de verhalenwedstrijd. Zij schreef een mooi en zeer herkenbaar verhaal, over hoe je, als je net weet dat je kind doof is, op zoek gaat naar communicatie. En hoe gelukkig je dan bent als je kind reageert op je gebaren en haar eerste gebaar maakt.

Voor ieder verkocht exemplaar wordt € 1,- gedoneerd aan de FODOK. FODOK-voorzitter

Map van der Wilden sprak de aanwezige auteurs en familieleden toe in de schouwburg van Hoorn: 'Dankzij het CI is de gesproken taal voor steeds meer dove kinderen nagenoeg geheel toegankelijk.'

Gebaren en gebarentaal kunnen de wereld nog toegankelijker maken voor het dove kind en bijdragen aan een gelijkwaardige ontwikkeling als die van horende

kinderen. Toegang tot gebarentaal biedt dove en ernstig slechthorende kinderen ook toegang tot de Dovenwereld, waar ze op gelijk niveau met iedereen kunnen communiceren. Hierdoor hebben zij de mogelijkheid aan beide werelden deel te nemen en zich zo volledig te ontplooiën.' De verhalenbundel is te koop in de FODOK-webshop en kost € 15,95.

MG-CONTACTDAG DEVENTER

Op de middag en de avond van vrijdag 14 november vond de 12de MG-contactdag plaats, ook in Deventer, bij De Noorderbrug. Het thema was *Verandering: de tijden veranderen en wij?* Deelnemers werden door cliënten en medewerkers rondgeleid door deze mooie nieuwe woonvoorziening voor MG-doven. En de voortreffelijke catering werd verzorgd door cliënten van de dagbesteding. De veranderingen in de zorg vormden het thema van de hoofdlesing. Aan de twee avondworkshops over communiceren met professionals en omgaan met agressie van je kind werd actief meegedaan. We kijken terug op een gevarieerde en geslaagde dag. De FODOK is cliënten en medewerkers van De Noorderbrug in Deventer heel dankbaar voor hun inzet en hun gastvrijheid!

Website in de maak

OPVOEDEN VANUIT HET PERSPECTIEF VAN DE DOVENGEMEENSCHAP

In België is vorig jaar de website 'Mijn baby is doof' gelanceerd. Deze website is ontwikkeld nadat was vastgesteld dat ouders met een dove baby in Vlaanderen te weinig geïnformeerd worden over de meerwaarde van Vlaamse Gebarentaal en Dovencultuur voor de ontwikkeling van hun kind. De Vlaamse Dovengemeenschap wil middels deze website haar rijke taal en cultuur delen met ouders van dove kinderen.

Ook in Nederland vinden we het belangrijk dat ouders goede en volledige voorlichting krijgen, waardoor zij de juiste afwegingen kunnen maken in de opvoeding van hun dove of slechthorende kind. Een website waarin de opvoeding van dove kinderen vanuit het perspectief van de dovengemeenschap belicht kan worden, is een goede aanvulling op de ondersteuning die ouders nu krijgen en de informatie die zij op internet kunnen vinden. Om invulling te geven aan deze wens hebben de Radboud Universiteit, de FODOK, de Universiteit van Amsterdam, de Nederlandse Dove Jongeren, Dovenschap en Signfuse de handen ineen geslagen om deze site vorm te geven.

Kennismaking met doven

Als ouders net te horen hebben gekregen dat hun baby doof of slechthorend is, is het erg belangrijk om een concreet, zichtbaar en realistisch perspectief te krijgen op doofheid. Ouders kennen meestal geen dove mensen in hun omgeving en zijn totaal onbekend met de

Marisca de Jong maakte deze foto's van zoon Merijn.

rijke Dovencultuur in Nederland. Voorbeelden van wat dove kinderen en volwassenen kunnen en wie ze zijn, kunnen ouders een beter beeld geven hoe ze verder kunnen, wat ze kunnen verwachten. Door te zien dat doof of slechthorend zijn ook positieve, mooie en vanzelfsprekende kanten heeft, kan de acceptatie daarvan eerder in zicht komen.

Horende visie

Krijgen ouders van dove en slechthorende kinderen niet al genoeg informatie van bijvoorbeeld de Vroegbehandeling? Ja, zeker. Maar deze informatie is veelal vanuit het horende perspectief. In Nederland werken immers vooral horende mensen in de begeleiding van gezinnen met een doof of slechthorend kind. Zij hebben lang niet altijd voldoende afstemming en uitwisseling met dove volwassenen over hun kennis, ervaring en perspectief. De inzet van vooral horende mensen in de begeleiding heeft logischerwijs als gevolg dat een horende visie wordt gevormd op de begeleiding

van een doof of slechthorend kind. Vanuit het horend zijn, is doof of slechthorend zijn een beperking. Iets niet kunnen, wat een horend persoon met goed werkende oren wel kan. En zo wordt doofheid vooral beleefd als een handicap. Dat vergroot het verdriet. Er ontbreekt iets, dat opgelapt en gerepareerd moet worden. De nadruk komt te liggen op revalideren met bijvoorbeeld medische ingrepen zoals het CI.

Website

Met de website willen we laten zien dat doofheid ook op andere manieren beleefd kan worden! Doof of slechthorend zijn is een mooie manier van anders zijn, met charmes zoals oogcontact, mimiek en gebarentaal. Het is voor ouders interessant om ook kennis te maken met dit perspectief. Als kinderen de mooie en realistische kant van het doof zijn ook mee krijgen in hun opvoeding, helpt hen dat om met meer evenwicht in het leven te staan.

Het is de bedoeling dat de website ouders helpt in de vorming van de eigen visie op de doofheid/slechthorendheid van hun kind. Er komen mooie en herkenbare filmpjes op de website te staan, inspirerende verhalen en interviews

met kinderen, jongeren en volwassenen, doof en horend. Op die manier proberen we de rijkdom van de Dovencultuur in beeld te brengen. Ook zijn er straks op de website links naar andere informatiebronnen te vinden, bijvoorbeeld bondige samenvattingen van wetenschappelijke artikelen over het profijt van gebarentaal op de cognitie van het jonge kind en over hoe beter voorkomen kan worden dat het dove of slechthorende kind de eerste jaren een achterstand oploopt in de taalontwikkeling en de sociale interactie en in zijn kennis van de wereld. Concrete voorbeelden van visuele interactie met een baby, en veel meer.

Deze website zal geen website zijn tegen het CI. Wel zal duidelijk gemaakt worden dat een keuze vóór CI geen keuze hoeft te zijn tégen meertaligheid. Want meertaligheid is veelzijdigheid en het dove/slechthorende kind heeft immers recht op een veelzijdige opvoeding. De beheersing van zowel het Nederlands als de gebarentaal is een geschenk voor het leven. We hopen met de website ouders van een doof of slechthorend kind de moed en de energie te geven om te werken aan een meertalige toekomst van hun kind. De samenwerking tussen verschillende partners uit de wetenschap, belangenorganisaties en individuele doven zal ervoor zorgen dat veel verschillende aspecten van dove levens aan bod kunnen komen en dat de website breed gedragen wordt door zowel ouders als de dovengemeenschap. De FODOK is blij ook hieraan een bijdrage te kunnen leveren.

Merel van Zuilen (Radboud Universiteit) en Inge Doorn (FODOK)

Logan is doof geboren en heeft nu 2 CI's. Gerdien Tichem, zijn moeder, maakte de foto's.

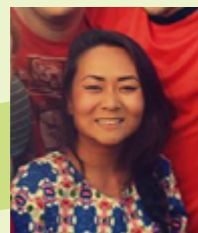
Nederlandse Dove **JONGEREN**

Nederlandse Dove Jongeren

WAT INSPIREERT DE BESTUURSLEDEN VAN DE NDJ?

De JongerenCommissie veranderde recent haar naam in Nederlandse Dove Jongeren. Het afgelopen jaar kwamen er ook nieuwe bestuursleden. FODOKFORUM vroeg aan hen wie en wat hén inspireert.

THAO

Mijn naam is Thao Quach, ik ben 24 jaar en secretaris bij de Nederlandse Dove Jongeren. Ik krijg inspiratie door wat ik allemaal doe, zoals sport & studie

en wat ik zie in het leven. Ook is mijn directe omgeving belangrijk voor mij, zoals mijn familie, vrienden en mensen met wie ik werk. Door authentiek te zijn oftewel jezelf zijn op je werk, kan je meerdere dove jongeren inspireren wat hun mogelijkheden zijn. Het is mijn missie

om anderen te inspireren en te ondersteunen in het vinden van zichzelf en hen te stimuleren een bijdrage te leveren aan het vrijwilligerswerk bij de Nederlandse Dove Jongeren.

MILTHON

Mijn naam is Milthon Boldewijn en ik ben 21 jaar. Ik ben de penningmeester van de NDJ. Ik geloof niet in het hebben van één

rolmodel want veel mensen excelleren in diverse dingen die ik ook als inspirerend ervaar. Het is inspirerend dat mensen hun privéleven opgeven om voor hun idealen te strijden. De 'willpower' van een 'martial artist' om zijn of haar techniek te verbeteren is ook inspirerend. Wat mij inspireert is ambitie. Ambitie kan aanstekelijk en motiverend zijn. Zorg dat je iets vindt waardoor jij gemotiveerd raakt. Zo kan jij ook ambitieus door het leven gaan!

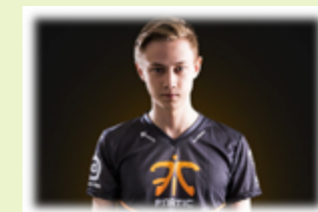

LÉJON

Ik ben Léjon van Vliet, de media-beheerder van de Nederlandse

Dove Jongeren. In mijn vrije tijd game ik veel, ik breng veel uren achter de computer door en speel daarbij allerlei games. Hierbij een stukje over wie mij heeft geïnspireerd en dat nog steeds doet.

Het gaat om Martin "Rekkles"

Larsson, een Zweedse professionele gamer van het professionele team Fnatic. Hij heeft mij geïnspireerd om een professionele gamer te zijn. Want tijdens het gamen moet je gefocust zijn om doelen te bereiken en het spel te gaan beheersen. Wanneer je de doelen niet bereikt, ga je gewoon het volgende potje doen om doelen opnieuw te bereiken. Dat is wat mij het meest heeft geïnspireerd.

CAROLINE

Mijn naam is Caroline Smits, ik ben vice-voorzitter van de Nederlandse Dove Jongeren.

De Dalai Lama is voor mij een inspirerende persoon. Hij is de leider van het Tibetaanse boeddhisme. Hij staat open voor andere religies, zoals islam, christendom of jodendom. Hij is geen voorstander van het gebruiken van geweld voor een politiek doel van boeddhisten. Hij wil graag vrede hebben. In maart 2014 ben ik officieel bestuurslid van NDJ geworden, een jaar daarvoor studeerde ik een jaar in de VS aan de enige dovenuniversiteit in de wereld: Gallaudet Universiteit. Dat heeft mij gemotiveerd om iets te doen voor dove jongeren in Nederland.

HANS

Ik ben Hans Rovers, 23 jaar oud en ik kom uit Deurne. Ik ben coördinator van de Nederlandse Dove

Jongeren. Dat houdt in dat ik vrijwilligers zoek voor een activiteit die bij hen past, en hen vervolgens een tijdje begeleid zodat zij zelfstandig door kunnen gaan in hun eigen werkgroep van een activiteit. Waar ik mijn inspiratie vandaan haal, is gewoon buiten om mij heen van wat ik zie. Ik kijk gewoon overal rond tijdens het autorijden. In het verkeer of buiten om mij heen kom ik vaak iets tegen. Wat de Nederlandse Dove Jongeren nog niet heeft gedaan, probeer ik dan uit te voeren met een nieuwe werkgroep. Het varieert dus van momenten wat ik zie en welke ideeën ik opdoe.

See you on Facebook!

Ook op de foto: Lianne Westenberg (vertrekkend voorzitter)

IN MOGELIJK- HEDEN DENKEN

Dick de Bruijn (27) is doof en woont in Groningen. Dick heeft op een dovenschool gezeten en ging na groep 8 naar het regulier onderwijs. Momenteel werkt Dick als leerkracht op een dovenschool. Hij werkte ook mee aan de FODOK-dvd *Lezen leuker maken voor dove en slechthorende kinderen en jongeren - met of zonder CI*.

Waarom is juist een doof rolmodel zo belangrijk? Ik heb het zelf ervaren.

Na de basisschool (zowel in het reguliere als in het dovenonderwijs) ben ik volledig naar het reguliere onderwijs gegaan tot aan het HBO toe. Tijdens mijn studietijd kwam ik weinig in contact met andere doven. Ik had immers al genoeg vrienden binnen het reguliere onderwijs. Op school had ik een eigen vriendengroepje en buiten school spraken we ook regelmatig af. Met vingerspelling als basis leerden mijn klasgenoten/vrienden steeds meer gebaren. Af en toe maakte ik uitstapjes en sprak ik iets af met een dove vriendin. Ik leefde mijn leven en vond het prima zo.

Toen ik later het onderwijs als studierichting koos, ging ik stages lopen bij dovenscholen. Hier begon ik te zien wat ik (onbewust) had gemist. Even heerlijk in je eigen tempo communiceren in gebarentaal zonder rekening te houden met of de ander het wel goed begrijpt. Ik heb het nooit erg gevonden om de tijd te nemen om te communiceren met de ander, maar wat was het heerlijk om even vrij te wapperen over allerlei onderwerpen, zelfs over moeilijke onderwerpen! Ook ging ik vrijwilligerswerk doen bij een dovenorganisatie om meer te leren van deze mensen. Ik was in die tijd onbekend geworden voor de doven omdat ik mijzelf niet vaak in de Dovenwereld bewoog. Een enkeling vroeg of ik tolk was, want ik gebaarde in de tolkenstijl. Dit vond ik grappig, maar tegelijkertijd zette het me ook aan het denken. Mijn hele reguliere onderwijs doorliep ik samen met tolken. Zij werden mijn toegang tot de NGT en ik

leerde van hen (nieuwe) gebaren en daarmee ook die stijl. Zij waren mijn voorbeeld en dit zag je ook deels terug in mijzelf.

Naarmate ik steeds meer contacten had met doven, begon ik van hen te leren. Ik zag hoe zij zich bewegen in deze wereld. Ik ging steeds meer een eigen gebarenstijl vormen, met een mooi Gronings dialect doordat ik verhuisde naar Groningen. Met deze bagage leerde ik voor mijzelf op te komen, te zeggen wat ik belangrijk vind en vooral gelukkig te zijn. Tijdens deze periode begon ik me bewust te worden wie ik ben.

Nu ben ik zelf ook een rolmodel. Als dove leerkracht laat ik zien wat ik heb bereikt en wat mijn dromen zijn en wat de kinderen allemaal kunnen bereiken in hun eigen leven als ze er maar voor durven te gaan! Ik merk dat de kinderen het heerlijk vinden om gewoon vrijuit te communiceren met een persoon die hen helemaal begrijpt en hen een zetje geeft om te denken in mogelijkheden.

De Hokjesman liet het al mooi zien: in de wereld van de Doven zie je verschillende doven en daarmee ook verschillende rolmodellen. Ik denk dat ze allemaal echter laten zien dat je trots mag zijn op wie je bent, ook al kun je niet horen. Of laat ik het even omdraaien: omdat je met je doofheid iets extra's hebt gekregen. Het zal niet altijd makkelijk zijn, maar de Doven laten zien dat we in mogelijkheden moeten denken, niet in beperkingen. Ook mogen we als Doven trots zijn dat we een prachtige taal tot onze beschikking hebben, de Nederlandse Gebarentaal.

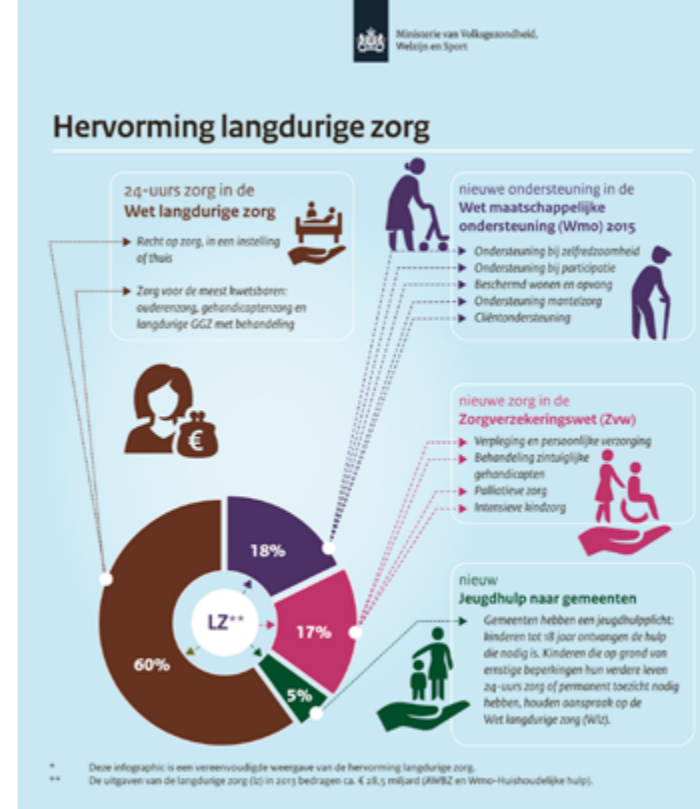
Dick de Bruijn

DE ZORG VERANDERT PER 2015

Per 1 januari 2015 gaat er veel veranderen op het gebied van de zorg. Men vindt dat de Awbz te omvangrijk en te duur is geworden en dus worden zaken die onder de Awbz vielen naar andere domeinen overgeheveld. Er blijft een soort 'kern-Awbz', de Wlz (Wet langdurige zorg), over voor kwetsbare ouderen en mensen met een beperking die blijvend 24 uur per dag zorg in de nabijheid en/of permanent toezicht nodig hebben. Verder gaat de behandeling van zintuiglijk gehandicapten vanuit de Awbz naar de Zorgverzekeringswet en de extramurale begeleiding naar de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De jeugdhulp (voor kinderen tot 18 jaar) valt straks onder de Jeugdwet, uitgevoerd door de gemeenten. Daarnaast krijgen de gemeenten te maken met een nieuwe wet voor mensen met een arbeidsbeperking: de Participatiewet.

Wat betekent dit alles in het kort voor dove kinderen en jongeren en hun ouders?

- Allereerst komt de **vroegbehandeling** onder de Zorgverzekeringswet te vallen, maar omdat voor kinderen tot 18 jaar geen eigen risico geldt en de behandeling van de omgeving van het kind ook onder de polis van het kind valt, heeft dat in principe geen financiële consequenties voor gezinnen.
- **Opvoedingsondersteuning** valt onder de Jeugdwet: als ouder van een doof kind kun je er bij de gemeente op aandringen dat je deze opvoedingsondersteuning via een gespecialiseerde aanbieder krijgt, zoals bijv. GGMD.
- De verantwoordelijkheid voor de **tolkvoorziening leefuren** (nu nog Awbz) komt bij de gemeenten te liggen. Maar er is op aandringen van de belangenorganisaties besloten tot een landelijke regeling, waarbij de rechten van de tolkgebruikers dezelfde zijn als voorheen. De uitvoering van deze regeling zal, op ons nadrukkelijk verzoek, in 2015 in elk geval bij het bekende kantoor van Menzis blijven. Binnen deze nieuwe regeling zal waar mogelijk het tolken

op afstand gestimuleerd worden. Voor de tolkvoorziening is geen eigen bijdrage verschuldigd.

- Met de Participatiewet worden de gemeenten verantwoordelijk voor mensen met arbeidsvermogen die ondersteuning nodig hebben. Mensen die nu in de **Wajong** zitten, blijven bij het UWV. Vanaf 1 januari 2015 is de nieuwe Wajong er alleen nog voor jonggehandicapten die duurzaam geen arbeidsvermogen hebben. Als je dan al een Wajong-uitkering hebt, krijg je te maken met een herbeoordeling. Je houdt wel een Wajong-uitkering van het UWV, maar hoe hoog die is, hangt af van je herbeoordeling. Als je geen arbeidsvermogen hebt, houd je je huidige Wajong van 75% van het minimumloon. Heb je voor een deel arbeidsvermogen of heb je tijdelijk geen arbeidsvermogen: dan blijf je bij het UWV en krijg je nog steeds Wajong. Deze wordt vanaf 2018 verlaagd naar 70% van het minimumloon.

Voor meer informatie zie: www.rijksoverheid.nl > *toolkit hervorming langdurige zorg*

Mariën Hannink

INFOLIO

GOEDOMTEWETEN...

Wil je meer weten over één van de genoemde onderwerpen of heb je zelf een interessant nieuwtje waar ook andere ouders hun voordeel mee kunnen doen? Bel of mail ons: (tekst)tel: 030 - 290 0360 info@fodok.nl Zie ook www.fodok.nl

bij gespecialiseerde GGz terechtkomen zijn complexer dan die in de reguliere GGz en de behandelingen langduriger en daarom relatief duur. Maar de financiering ervan blijft ontoereikend. Pro Persona, 'moederinstelling' van De Riethorst heeft de minister al laten weten onder de huidige voorwaarden de GGz voor doven en slechthorenden niet te kunnen continueren. De belangenorganisaties voor doven, slechthorenden en tos hebben daarom een werkbezoek aan De Riethorst georganiseerd. Dit om beleidsmakers te laten zien hoe belangrijk de

Corrie Tijsseling

PROMOTIE CORRIE TIJSSSELING

Op 1 december verdedigde dr. Corrie Tijsseling (hoofdspreker op de komende themadag!) haar proefschrift *School, waar? Een onderzoek naar de betekenis van het Nederlandse dovenonderwijs voor de Nederlandse doven-gemeenschap, 1790-1990*. Haar proefschrift is te downloaden op de website van NARCIS (www.narcis.nl) de Nederlandse databank van wetenschappelijke informatie.

Dove ouderen uit De Gelderhorst demonstreren tijdens het werkbezoek voor behoud van De Riethorst.

GGZ VOOR DOVEN EN SLECHTHORENDEN

Het Platform Belangenorganisaties Doof, SH en tos (de zeven belangenorganisaties waar ook de FODOK deel van uitmaakt) heeft voor de tweede maal in korte tijd de minister van VWS een brief gestuurd over de gespecialiseerde GGz voor doven en slechthorenden. Wij maken ons namelijk ernstige zorgen over het voortbestaan van deze unieke en onmisbare GGz. De hulpvragen die

gespecialiseerde GGz is. En om zo de overheid ertoe te bewegen ook en juist voor deze kwetsbare doelgroepen haar verantwoordelijkheid te nemen!

met een handicap, door de inzet van media en het bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt. Met de nieuwe Business Walk of Fame wil de Lucille Werner Foundation bedrijven belonen die zich inzetten voor een toegankelijke arbeidsmarkt voor mensen met een handicap.

SENCITY, FEEST VOOR DE ZINTUIGEN

Op zaterdag 7 maart 2015 vindt Sencity plaats in TivoliVredenburg in Utrecht. Aromajockeys, foodjockeys, sign dancers en vj's nemen je mee in een wereld waar beleving van muziek centraal staat. Geuren en smaken versterken de emoties die de muziek teweegbrengt, sign dancers vertalen muziek naar gebaar en de Sensefloor zorgt ervoor dat je niet ontkomt aan de bass.

EURO-CIU-CONGRES IN ANTWERPEN

Van 8 tot 11 april 2015 organiseert ONICI het 10de EURO-CIU-congres in Antwerpen. 27 gastsprekers vanuit verschillende disciplines praten je bij over de nieuwste ontwikkelingen rondom CI. FODOK-beleidsmedewerker Inge Doorn geeft daar een presentatie over Grow2work, de community waar werkende en werkzoekende doven en slechthorenden ervaringen en tips kunnen uitwisselen. Zie: www.euro-ciu.symposium.be.

JONGERENCOMMISSIE WORDT NDJ

De JongerenCommissie (zie ook pagina 16) vaart een nieuwe koers en daarbij past een nieuwe naam en een nieuwe website: www.dovejongeren.nl.

NIEUW BOEK: MIJN LEERLING HOORT SLECHT

Recent verscheen het boek *Mijn leerling hoort slecht* in de Kentalisreeks bij Uitgeverij Acco. Onderzoek wijst uit dat lesgeven aan slechthorende en dove leerlingen niet identiek is aan het onderwijzen van horende leerlingen. Hoogleraren Harry Knoors en Marc Marschark beschrijven in dit boek hoe slechthorende en dove leerlingen leren en welke condities dat leren bevorderen.

GEBARENCURSUSSEN VOOR OUDERS OF FAMILIELEDEN VAN DOVE KINDEREN

Is het alweer even geleden dat je gebarenlessen hebt gehad en wil je je gebaarvaardigheid weer op peil brengen? Het Instituut voor Gebaren, Taal & Dovenstudies van de Hogeschool Utrecht biedt belangstellende ouders en familieleden de mogelijkheid om cursussen NGT of NmG te volgen. Hiervoor zijn verschillende mogelijkheden:

1. Je kan aansluiten bij een studentgroep en volgt dan het rooster van deze groep.
2. Je kan deelnemen aan een nieuw te vormen groep.

Wil je meer informatie? Neem dan contact op met Inge Doorn (FODOK): inge@fodok.nl

DE VERBINDING IN THE PICTURE!

De Verbinding BV was genomineerd voor de Business Walk of Fame in Amsterdam. De Verbinding is een commercieel bedrijf met een maatschappelijke missie. Het biedt dove mensen een baan en zodoende een toekomstperspectief. Tot 2014 werden er voornamelijk opdrachten uitgevoerd voor Schipper Kozijnen en Ruiters Dakkapellen. In beide bedrijven kregen de dove werknemers van De Verbinding hun opleiding in aluminium en houtbewerking. Nu de economie weer langzaam aantrekt, wil De Verbinding BV meer dove werknemers aan een baan helpen en voor meer sectoren zijn diensten aanbieden. Een mogelijkheid is de verwerking van kunststof. De Business Walk of Fame is een initiatief van de Lucille Werner Foundation, opgericht door tv-presentatrice Lucille Werner, die zelf een handicap heeft. De Lucille Werner Foundation zet zich in voor versterking van de positie van mensen

CI EN HULPMIDDELEN

Net als bij hoortoestellen, komen er bij cochleaire implantaten steeds meer bijbehorende accessoires op de markt. Deze accessoires kunnen geluid op een draadloze manier naar het CI brengen.

De draadloze manier van geluids-overdracht wordt ook wel streaming genoemd en de apparaten die hiervoor gebruikt worden, heten streamers.

CI-dragers hebben vaak problemen met het verstaan van tv of telefoon. Via een streamer kan het geluid van de tv of mobiele telefoon direct naar het CI gestuurd worden. Er zijn twee hoofdleveranciers van Cochleaire Implantaten, Advanced Bionics en Cochlear. Elk heeft zijn eigen hulpmiddelen.

Advanced Bionics

Het nieuwste CI van Advanced Bionics, de Naida Q70, kan gecombineerd worden met de streamer ComPilot. Deze ComPilot kan via bluetooth gekoppeld worden met een mobiele telefoon of aan andere audio-apparatuur.

Als de ComPilot gekoppeld is met een smartphone via bluetooth, kun je draadloos een telefoongesprek voeren of luisteren naar muziek. Wanneer de telefoon overgaat dan is dat hoorbaar in het CI. Met een druk op de knop van de ComPilot kan de telefoon opgenomen worden. Het gesprek is hoorbaar in het CI en terugspreken gaat via de ComPilot. De mobiel kan in de broekzak of tas blijven zitten.

De ComPilot kan ook verbonden worden met een laptop of tablet via bluetooth. Maar het is ook mogelijk om de ComPilot via een kabeltje te verbinden met tablet, computer, MP3 speler en dergelijke. Er is ook een tv-zender die verbonden kan worden aan de tv en die het tv-geluid dan direct naar de ComPilot stuurt.

Daarnaast is er nog een klein microfoontje dat geluid kan doorsturen naar de ComPilot. Deze zou ook in een-op-eensituaties de communicatie kunnen verbeteren. De ComPilot kan ook samenwerken met de meeste Phonak-hoortoestellen.

Cochlear

Op korte termijn kunnen ook de mensen met het nieuwste CI van Cochlear, model Nucleus 6, een streamer krijgen. Het wachten is nog op de geschikte software en de goedkeuring door het CE-bureau, dat de certificering verzorgt.

De accessoires bij het CI van Cochlear zijn losse kastjes zonder lus. De draadloze telefoonstreamer kan aan de kleding worden geclipt. De mobiel kan gewoon in tas of broekzak blijven. Door een druk op de knop wordt de telefoon opgenomen en kan er getelefoneerd worden.

Als de draadloze minimicrofoon door iemand gedragen wordt, dan krijgt de CI-drager de spraak tot een afstand van 7 meter direct in de spraakprocessor. Deze minimicrofoon kan ook met een draadje verbonden worden aan audio-apparatuur.

Ook is er een tv-zender die kan worden aangesloten op de tv of andere audio-apparatuur.

Solo-apparatuur

De meeste kinderen gebruiken op school solo-apparatuur. In de thuissituatie kan solo-apparatuur ingezet worden om de tv beter te verstaan of om gesprekken in grote groepen beter te volgen.

Normale solo-apparatuur kan dezelfde functies vervullen als de hierboven genoemde streamers. Veel kinderen hebben solo-apparatuur en die voldoet meestal prima. Als de solo-apparatuur mee mag naar huis is er geen bezwaar om deze te gebruiken voor het luisteren naar TV of computer. Soms moet de solo-apparatuur echter op school blijven. Dan zou de aanschaf van een streamer voor de thuissituatie een uitkomst kunnen zijn. Overigens zijn streamers wel handiger in gebruik bij mobiel bellen. In tegenstelling tot solo-apparatuur worden streamers niet altijd vergoed door de zorgverzekering. De kosten per streamer liggen rond de € 250. Informeer bij de audicien of de zorgverzekering of vergoeding mogelijk is. Kijk ook eens op de sites cochlear.nl of advancedbionics.com. Of vraag advies aan het CI-team.

*Karla van der Hoek
Adviseur hoorhulpmiddelen
GGMD Oorzaken en Pento*

COLOFON

FODOKFORUM is het halfjaarlijkse leden- en donateursmagazine van de FODOK - Federatie van Ouders van Dove Kinderen - met of zonder CI.

Redactieadres

FODOK - Postbus 354, 3990 GD Houten, onder vermelding van FODOKFORUM (tekst)tel: 030 - 290 0360 fax: 030 - 290 0380 info@fodok.nl | www.fodok.nl
Bankrekening:
IBAN: NL05 ABNA 0429 4748 57
t.n.v. FODOK te Hoevelaken.

Nummer 11

Redactie Inge Doorn, Mariën Hannink, Henk Prevaes, Map van der Wilden.

Vormgeving en opmaak:

Helga Wening van Raan (Studio Hooghalen).
Fotografie Wij bedanken iedereen die foto's beschikbaar heeft gesteld.

Aan dit nummer werkten ook mee

Dick de Bruijn, Karla van der Hoek, het bestuur van de NDJ, Merel van Zuilen en Gerda Egberts.

Druk Koninklijke van Gorcum BV

FODOKFORUM nr 12 verschijnt in het voorjaar van 2015. Daarnaast verschijnt enkele keren per jaar een korte digitale update van FODOKFORUM.

Wilt u uw lidmaatschap opzeggen? Doe dit dan vóór 1 oktober. Opzeggen kan: Telefonisch: 030 - 290 03 60 Per e-mail: info@fodok.nl

FOTOFOCUS

FOTO'S GEZOCHT

Beelden zeggen vaak meer dan woorden of gebaren. Dat geldt ook voor het werk van de FODOK. Help ons daarom een verzameling mooie foto's op te bouwen. Foto's van je kind op school, thuis, op vakantie, op de sportclub, een speciaal moment. Je kind alleen, of juist samen met anderen. Je kunt die foto's onder vermelding van naam en bijschrift mailen naar inge@fodok.nl.

WELKOM OP ONZE HUISKAMERBIJEENKOMSTEN!

Wij horen vaak dat ouders meer behoefte hebben aan onderling contact. Als je een doof kind hebt, is alles toch vaak net even anders. Het is fijn om onderling ervaringen te delen, ideeën uit te wisselen en tips te krijgen. Daarom start de FODOK in 2015 met het organiseren van huiskamerbijeenkomsten.

Tijdens deze regionale bijeenkomsten komen ouders van dove kinderen informeel samen. Wij zijn op zoek naar ouders die het leuk vinden om dit samen met ons op te zetten. Wil jij hieraan meewerken? Vind je het leuk om je huiskamer open te stellen voor andere ouders? Meld je dan snel aan bij de FODOK (info@fodok.nl). Meer informatie vind je op onze website.

